

ترجمه زهره میر حسینی
عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی

بیانیه یونسکو در باره کتابخانه عمومی ۱۹۹۴

در نشست شورای بین الدول برنامه عمومی اطلاعات که در ۲۹ نوامبر سال ۱۹۹۴ در پاریس تشکیل شد، شورا بیانیه کتابخانه عمومی را پذیرفت و تصویب کرد. این بیانیه تحت سرپرستی بخش کتابخانه‌های عمومی ایفلا تهیه شده است. متن این بیانیه در ذیل آمده است:

دروازه‌ای به سوی دانش

آزادی، سعادت و توسعه جامعه و افراد آن ارزشهای انسانی بنیادی هستند. این ارزشها فقط از طریق توانایی شهروندانی آگاه که از حقوق

دموکراتیک خویش استفاده کرده و نقش فعالی در جامعه دارند، بدست می‌آید. مشارکت سازنده و توسعه دموکراسی بستگی به آموزش و پرورش خوب و به همان میزان بستگی به دسترسی آزاد و نامحدود به دانش، تفکر، فرهنگ و اطلاعات دارد.

کتابخانه عمومی، دروازه‌ای محلی برای دانش، شرط اساسی برای یادگیری مداوم، تصمیم‌گیری مستقل و توسعه فرهنگی افراد و گروههای اجتماعی را فراهم می‌آورد. این بیانیه اعتقاد یونسکو به کتابخانه عمومی

به عنوان یک نیروی زنده برای آموزش، فرهنگ و اطلاعات و به عنوان یک عامل ضروری برای ترویج صلح و سعادت معنوی از طریق افکار زنان و مردان را اعلام می‌کند.

بنابراین یونسکو حکومتهای محلی و ملی را تشویق می‌کند که از کتابخانه‌های عمومی حمایت کرده و بصورت فعال عهده‌دار توسعه آنها شوند.

کتابخانه عمومی

کتابخانه عمومی مرکز محلی اطلاعات و

دسترس‌پذیر ساختن انواع دانش و اطلاعات برای استفاده کنندگان آن است.

خدمات کتابخانه عمومی بر اساس تساوی دسترسی برای همه، بدون در نظر گرفتن سن، نژاد، جنسیت، مذهب، ملیت، زبان، یا موقعیت اجتماعی است. خدمات ویژه و مواد کتابخانه باید برای استفاده کنندگانی که نمی‌توانند، به هر دلیلی، از خدمات عادی و مواد کتابخانه استفاده کنند فراهم گردد برای مثال اقلیت‌های زبانی، افراد ناتوان یا افرادی در بیمارستان و زندان.

تمام گروه‌های سنی باید مطالب مورد نیازشان را پیدا کنند. مجموعه‌ها و خدمات کتابخانه باید شامل تمام انواع رسانه‌های مناسب و تکنولوژی‌های جدید به همان اندازه مواد و مطالب سنتی باشد. کیفیت بالا و ارتباط با نیازها و شرایط محلی اساسی می‌باشند. مواد کتابخانه باید تمایلات جاری و تحول جامعه را به میزان کوشش برای حفظ یادگاراها و تخیلات بشری منعکس نمایند.

مجموعه‌ها و خدمات نباید تحت هیچگونه سانسور مذهبی، سیاسی و ایدئولوژیکی قرار گیرند و نباید تحت فشارهای تجاری باشند.

رسالت کتابخانه عمومی

رسالت‌های کلیدی ذیل که مرتبط با اطلاعات، سوادآموزی، آموزش و فرهنگ هستند باید در هسته مرکزی خدمات کتابخانه عمومی قرار بگیرند:

۱. ایجاد و تقویت عادات مطالعه در کودکان از سنین پائین کودکی؛

۲. حمایت از فرد و خودآموزی به همان میزان آموزش رسمی در تمام سطوح؛

۳. ایجاد فرصتهایی برای گسترش خلاقیت شخصی؛

۴. تحریک تخیل و آفرینندگی کودکان و نوجوانان؛

۵. ارتقاء آگاهی از میراث فرهنگی، قدردانی از هنرها، دستاوردهای علمی و اختراعات؛

۶. ایجاد دسترسی به اصطلاحات فرهنگی تمام هنرهای نمایشی؛

۷. ترویج گفتگوی بین فرهنگی و توجه به اختلافات فرهنگی؛

۸. حمایت از رسوم و سنتهای شفاهی؛

۹. تأمین دسترسی شهروندان به تمام انواع اطلاعات جامعه؛

۱۰. ایجاد خدمات اطلاعات کافی برای سرمایه‌گذاران اقتصادی و بازرگانی محلی، انجمنها و گروههای علاقمند؛

۱۱. تسهیل گسترش اطلاعات و مهارتهای سواد کامپیوتری؛

۱۲. حمایت و مشارکت در فعالیتهای برنامه‌های سوادآموزی برای تمام گروههای سنی، و راه اندازی اینگونه فعالیتهای در صورت لزوم.

سرمایه‌گذاری، قانونگذاری و شبکه‌ها

کتابخانه عمومی در اصل به صورت رایگان خواهد بود. کتابخانه عمومی در حوزه مسئولیت مقامهای ملی و محلی است. این کتابخانه باید توسط قانون خاص حمایت شود و از نظر مالی توسط حکومت‌های محلی و ملی اداره شود. کتابخانه عمومی باید یک ترکیب ضروری از هرگونه استراتژی دراز مدت فرهنگی، اطلاعاتی، تدارکاتی، سوادآموزی و آموزشی باشد.

جهت تأمین همکاری و هماهنگی سراسری کتابخانه‌ها، قوانین و برنامه‌های استراتژیک نیز باید شبکه کتابخانه ملی بر پایه استانداردهای خدماتی مورد توافق را معین کرده و توسعه دهند.

شبکه کتابخانه عمومی باید در ارتباط با کتابخانه‌های تخصصی و تحقیقاتی، منطقه‌ای، ملی به همان میزان کتابخانه‌های آموزشی، دانشکده‌ای و دانشگاهی طراحی شود.

مدیریت و عملکرد

خط مشی مشخصی باید فرموله گردد که اهداف، الویتهای و خدمات در ارتباط با نیازهای جامعه محلی را شرح دهد. کتابخانه عمومی باید به طور مؤثری سازمان یابد استانداردهای حرفه‌ای عملکرد کتابخانه باید بدست آید.

همکاری با شرکای مرتبط برای مثال، گروههای استفاده‌کننده و سایر کتابداران حرفه‌ای در سطح محلی، منطقه‌ای، ملی به اندازه سطح بین‌المللی باید تأمین گردد.

خدمات باید به طور فیزیکی دسترسی پذیر برای تمام افراد جامعه باشد. این مسئله نیاز به ساختمانهای کتابخانه‌ای با موقعیت خوب، امکانات مطالعه‌ای مناسب و به همان میزان تکنولوژی‌های مرتبط و ساعات استفاده کافی و مناسب برای استفاده کنندگان دارد. این خدمات بطور مساوی مشمول افرادی که قادر نیستند در کتابخانه حضور یابند نیز می‌گردد.

خدمات کتابخانه باید با نیازهای متفاوت جوامع روستایی و نواحی شهری تطبیق یابد. کتابدار واسطه‌ای فعال بین استفاده کنندگان و منابع می‌باشد. آموزش مداوم و حرفه‌ای کتابداران برای تضمین خدمات کافی غیر قابل اجتناب است.

برنامه‌های آموزش استفاده کنندگان و خدمات خارج از کتابخانه باید ایجاد شده و به مراجعین کمک کند تا از تمام منابع سود جویند.

اجرای بیانیه

تصمیم‌گیرندگان در سطوح محلی و ملی و جامعه کتابخانه در سطح وسیع از اطراف جهان، در اینجا اصرار به اجرای اصول بیان شده در این بیانیه دارند.

این بیانیه با همکاری فدراسیون بین‌المللی مؤسسات و انجمنهای کتابداری (ایفلا) تهیه شده است.